

Valtuustoaloite lapsi- ja perheystävällinen Keski-Suomen ohjelma

Aluehallitus 08.04.2025 § 119

Valmistelija	hallinnon asiantuntija Ella Sofia Aniranta p. 040 506 5610
Selostus asiasta	Aluevaltuuston 18.3.2025 kokouksessa jätettiin liitteenä oleva valtuustoaloite lapsi- ja perheystävällisestä Keski-Suomen ohjelmasta (Keskustan aluevaltuustoryhmä ja allekirjoittaneet). Aluevaltuusto lähetti valtuustoaloitteen aluehallitukselle valmisteltavaksi. Toimivalta hallintosääntö § 142
Esittelijä	Hyvinvointialuejohtaja Tollet Jan
Päätösehdotus	Aluehallitus antaa valtuustoaloitteen strategiajohtaja Anu Pihlin, palvelujohtaja Nina Peräsen, järjestämispäällikkö Jarna Virtasen, lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveystalvet ja aikuisten sosiaalipalvelut vastuualuejohtaja Päivi Kalilaisen ja palvelujohtaja Maria Lehtisen valmisteltavaksi sekä 1.6.2025 toimintansa aloittavan hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnan käsiteltäväksi.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 21.01.2026 § 6

Valmistelija	strategiajohtaja Anu Pihl, p. 050 320 4896 järjestämispäällikkö Jarna Virtanen, 040 542 0875 vastuualuejohtaja Päivi Kalilainen, 050 370 0245 palvelujohtaja Maria Aalto, 050 413 5912 palvelupäällikkö Marja Lehtoranta, 050 597 8314 palvelujohtaja Nina Peränen, 050 594 6783
Selostus asiasta	Yleistä Aluevaltuuston 18.3.2025 kokouksessa jätettiin liitteenä oleva valtuustoaloite lapsi- ja perheystävällisestä Keski-Suomen ohjelmasta (Keskustan aluevaltuustoryhmä ja allekirjoittaneet). Valtuustoaloitteessa esitetään, että hyvinvointialue laatii lapsi- ja perheystävällisen Keski-Suomen ohjelman, johon tulisi sisältyä hyvinvointialueen omassa toiminnassa seuraavia toimenpiteitä: 1. Perheiden kotiin menevän varhaisen tuen vahvistaminen sekä mahdollisuus räätälöidä tukea perheen tarpeiden mukaisesti

2. Arvioidaan nykyiset lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisperusteet erikokoisten, erilaisten ja eri puolella Keski-Suomea asuvien perheiden kannalta (ml. maaseutuvaikutusten arviointi) ja tehdään tarpeelliset muutokset. Tukea tulee voida tarjota joustavasti erilaisissa olosuhteissa elävien ja erilaisten perheiden parissa eri puolilla Keski-Suomes työskentelevän henkilöstön ja erilaisten perheiden näkemyksiä. Nykyinen rajausta kotipalvelun enintään 3 tunnin kestosta päivittäin on pitkien välimatkojen oloissa epätarkoituksenmukainen.
3. Varhaiskasvatuksen sekä perheiden kotipalvelun ja perhetyön välisten yhdyspintojen luominen ja vahvistaminen niin, että löydetään ratkaisut lapsia kotona hoitavien vanhempien asiointikäyntien aikaiseen tilapäisen hoitoavun tarpeeseen. Seurakuntien lastenhoitoapu voisi olla osa kokonaisuutta. Nykyisin hyvinvointialueen lapsiperheiden kotipalvelu ei myönnä apua tilapäiseen asiointitarpeeseen.
4. Muilla hyvinvointialueilla toteutetut uudistukset puoltaisivat perheiden kotiavun ja perhetyön tuomista tiiviisti neuvolan yhteyteen sekä erilaiseen kotiin menevän auttamisen parempaa yhteensovitusta ja jatkuvuutta. Lapsi- ja perhepalveluita tulee johtaa paremmin kokonaisuuksina myös paikallisesti.
5. Tukiperhetoimintaa koskevan byrokratian uudelleenarviointi ja keventäminen.
6. Selvitetään ja otetaan käyttöön muiden hyvinvointialueiden hyväksi todettuja käytäntöjä, kuten esimerkiksi kotiin tulevat perhehoitajat osana lastensuojelun avohuollon työtä.
7. Huomioidaan monikkoperheet ja erityislapsiperheet päätöksenteossa ja vahvistetaan henkilöstön osaamista erityislusten tukemisessa.
8. Palveluverkon linjaaminen niin, että neuvolapalvelut ja perhekeskus tavoittavat perheet kaikissa kunnissa. Pitemmän aikavälin tilasuunnitelmien tekeminen yhteistyössä kuntien kanssa niin, että perheiden palveluita voidaan koota perhekeskusten yhteyteen niin, että ne sijaitsevat lähellä varhaiskasvatuksen ja/ tai perusopetuksen tiloja.
9. Tehdään Keski-Suomen hyvinvointialueesta perheystävällinen työpaikka. Mahdollistetaan henkilöstölle työelämän joustot kuten etätyö, erilaiset työaikaratkaisut, työvuorosuunnittelu ja uusiin tehtäviin kouluttaminen elämäntilanteen niin vaatiessa.
10. Maakunnalliseen hyvinvointisuunnitelmaan sisällytetään konkreettisia ja seurattavia lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä, tutkittuun tietoon perustuvia tavoitteita, joihin kunnat sekä muut toimijat sitoutuvat. Konkreettinen tavoite voi olla esimerkiksi se, että jokaiselle lapselle ja nuorelle varmistetaan (vähintään) yksi turvallinen aikuinen.
11. Lapsi- ja perhejärjestöjen toimintamahdollisuudet perhekeskusverkoston osana pitää turvata järjestöavustusten tai kumppanuussopimusten kautta.
12. Lastensuojelun sekä lasten- ja nuorisopsykiatrian sekä aikuisten päihdepalveluiden välisen yhteistyön tiivistäminen niin, että nuori saa tarvitsemaansa tukea. Jos lapsella on mielenterveysongelmia, tulee hoitaa ensisijaisesti niitä eikä vastata mielenterveyden ongelmiin lastensuojelun toiminpiteillä.

13. Aikuisten mt- päihde, sosiaali- ja työllisyyspalveluissa sekä silloin kuin aikuisella on vakava sairaus, selvitetään hänen huollettavanaan olevien lasten tukien tarve ja vastataan tarpeeseen.
14. Hyvinvointialueella tarjotaan aktiivisesti tukea perheiden lapsilukutoiveen saavuttamiseksi esimerkiksi helpottamalla hedelmöityshoitoihin pääsyä.
15. Luodaan keskenmenoihin toimivat, perhettä tukevat hoitopolut. Varmistetaan hoitopolut endometriooisin ja muiden gynecologisten sairauksien ja oireyhtymien hoidossa.
16. Edistetään sairaala Novan ympärivuorokautisen päivystyksen sekä Äänekosken ja Jämsän kiirevastaanottojen lapsiystävällisyyttä.

Vastaus aloitteeseen

Aluevaltuuston 18.3.2025 kokouksessa jätetty valtuustoaloite lapsi- ja perheystävällisestä Keski-Suomen ohjelmasta nostaa esiin tärkeän kokonaisuuden, joka liittyy hyvinvointialueen perustehtävään tukea lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia, terveyttä ja arjessa pärjäämistä. Moni aloitteessa esitetyistä toimenpiteistä kytkeytyy hyvinvointialueen lakisääteisiin palveluihin sekä rakenteelliseen kehittämiseen. Tässä vastauksessa avataan aloitteen suhdetta erityisesti hyvinvointialueen strategiaan linjauksiin ja jo käynnissä olevaan kehittämistyöhön. Vastauksessa arvioidaan, miten aloitteessa esitetyt ehdotukset voidaan huomioida osana esimerkiksi palvelustrategian toimeenpanoa, palvelutoiminnan uudistamista ja perhekeskustoiminnan vahvistamista.

Hyvinvointialueen palvelustrategia ja lakisääteiset suunnitelmat

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämistä Keski-Suomen hyvinvointialueella ohjaavat useat lakisääteiset suunnitelmat. Näitä ovat erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, alueellinen neuvolasuunnitelma sekä alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma. Kyseiset suunnitelmat perustuvat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädäntöön, ja ne määrittävät hyvinvointialueen velvoitteet, tavoitteet ja keskeiset kehittämistoimenpiteet lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Valtuustoaloitteessa esitetyt toimenpiteet ovat suurelta osin linjassa näissä lakisääteisissä suunnitelmissa asetettujen tavoitteiden kanssa ja niiden toimeenpano tapahtuu osana kyseisten suunnitelmien toteutusta ja seuranta.

Hyvinvointialueen palvelustrategia hyväksyttiin 9.12.2025. Palvelustrategia määrittää pitkän aikavälin tavoitteet myös lasten, nuorten ja perheiden palvelujen järjestämiselle säilyttäen tiiviin yhteyden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen suunnitelman kokonaisuuteen. Palvelustrategia tukee hyvinvointialuestrategian toimeenpanoa, huomioi valtakunnalliset tavoitteet sekä vahvistaa toiminnan ja talouden kokonaisohjausta.

Palvelustrategiassa lasten, nuorten ja perheiden palvelut on nostettu yhdeksi keskeiseksi palvelukokonaisuudeksi. Kokonaisuutta on tarkoitus toteuttaa poikkihallinnollisesti ja yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja muiden kumppaneiden kanssa. Palvelustrategian tavoitteet luovat rakenteen sille, miten valtuustoaloitteessa esitettyihin toimenpiteisiin voidaan vastata jo käynnissä olevan kehittämistyön puitteissa.

Keski-Suomessa lapsia ja nuoria tukeva ja heidän hyvinvointiaan vahvistava työ pohjautuu yhteisövaikuttavuuteen. On tunnistettu, että lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja pärjäävyyden edistämiseksi tarvitaan laaja joukko toimijoita. Yhteisövaikuttavuus on viitekehys, jonka avulla yhteistyötä voidaan tehdä tavoitteellisesti yhdessä toimialoista riippumatta. Lasten ja nuorten elämässä keskeisiä toimijoita ovat mm. varhaiskasvatus, neuvolat, koulu, järjestöt ja seurakunnat. Hyvinvointialue on tehnyt yhteistyösopimuksen Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön (Itla) kanssa, joka toimii kumppanina yhteisövaikuttavuuden viitekehysten kehittämisessä Keski-Suomessa.

Valtuustoaloitteessa esitetyt toimenpiteet

Alla on käsitelty valtuustoaloitteessa esitettyjä toimenpiteitä teemoittain

1. Varhainen tuki, kotona tehtävä työ ja neuvolayhteistyö

Palvelustrategiassa lasten, nuorten ja perheiden palvelut muodostavat oman kokonaisuutensa. Tämä antaa perustan varhaisen tuen vahvistamiselle, kotikäyntien kehittämiseksi sekä perhetyön, kotipalvelun ja neuvolan integraatiolle.

Aloitteessa esitetyt tavoitteet – kuten varhaisen tuen vahvistaminen, kotipalvelun myöntämisperusteiden tarkastelu sekä perhetyön ja neuvolan yhdyspinnan tiivistäminen – voidaan toteuttaa tämän palvelukokonaisuuden sisällä osana palvelustrategian tavoitteiden toimeenpanoa.

Palvelustrategian linjaukset mahdollistavat:

- Varhaisen tuen mallien vahvistamisen koko alueella
- Palveluketjutyön ja hoidon porrastuksen
- Perhekeskuspalvelujen kehittäminen (kuvattu tarkemmin kohdassa 2)
- Perhepalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden kehittämisen
- Monialaisen tiimityön ja matalan kynnyksen palveluiden laajentamisen

Lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisen perusteet on päivitetty vuodelle 2026. Lisäksi on laadittu harkinnanvaraisena myönnettävän kotipalveluiden ohjeistus lapsiperheiden sosiaalityöhön ja lastensuojelun sosiaalityöhön. Jatkossa perheet voivat saada kotipalvelua täydentävänä tukena maksimissaan 4 tuntia kerrallaan, enintään 3 kk ajan. Tuki kohdennetaan mm. tilapäisiin kriisitilanteisiin ja poikkeuksellisen kuormittaviin elämäntilanteisiin ja mm. nepsy-lasten perheille lastenhoitoavuksi. Täydentävä tuki perustuu aina sosiaalityöntekijän arvioon.

2. Perhekeskus- ja neuvolapalveluiden vahvistaminen (aloitteen kohta 8)

Hyvinvointialueen palveluverkkoesityksen mukaan perhekeskustoimintaa uudistetaan koko hyvinvointialuetta koskevana ratkaisuna yhteistyössä kuntien, seurakuntien ja järjestöjen kanssa. Tavoitteena on erityisesti varhaisen tuen ja tuen tarpeen tunnistamisen vahvistaminen.

Perhekeskusten toimintaa ohjaavat lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman osana laadittava perhekeskussuunnitelma sekä erikseen sovittavat kuntasopimukset.

Perhekeskuksissa on lähtökohtaisesti laaja palveluvalikoima, kuten neuvolapalvelut, varhaisen tuen palvelut, perhetyö, lastensuojelu ja perheneuvonta. Lisäksi eri puolilla aluetta toimii useita matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, jotka tarjoavat tukea lapsille, nuorille ja perheille. Perhekeskustoimintaa tai kevyempiä kohtaamispaikkoja on kaikissa

kunnissa eri toimijoiden järjestäminä, ja sähköinen perhekeskus palvelee koko maakunnassa. Tämä vastaa aloitteen tavoitetta perhekeskusmallin yhdenvertaisesta saatavuudesta. Perhekeskustoiminta tarjoaa avointa toimintaa sekä kohdennettuina palveluina matalan kynnyksen palveluina mm. perhekeskuksen tukipysäkkiä, parisuhteen huoltoasemaa, varhaisen tuen perhetyötä ja yleistä tukea, ohjausta ja neuvontaa. Neuvolan ohjautumisen käytännöt palveluun ohjautumiseen on rakennettu. Perhekeskuksen ja neuvolan yhteiskäyntipilotit ovat käynnistyneet.

Perhekeskustoiminta toteutuu yhteisövaikuttavuuden viitekehyksessä tiiviissä yhteistyössä kuntien ja järjestöjen kanssa, ja yhteistyötä vahvistetaan Itä-Suomen kanssa solmitulla sopimuksella. Yhteisövaikuttavuutta edistetään kaikissa palvelutehtävissä korostamalla varhaisen tuen ensisijaisuutta ja huomioimalla alueelliset erityispiirteet. Alueelliset verkostot vahvistuvat, monialainen yhteistyö lisääntyy ja yhteistä asiakasohjausta sekä neuvontaa kehitetään osana palveluja ja perhekeskuskoordinointia. Kunta- ja järjestöyhteistyö on keskeistä myös tilaratkaisujen suunnittelussa: uudet toimipisteet voivat olla kunnan, järjestön tai hyvinvointialueen koordinoimia yhteistyösopimusten mukaisesti.

Neuvolapalveluiden palveluverkkoa kehitetään tiiviissä yhteistyössä perhekeskusten ja muiden lapsiperhe-toimijoiden kanssa. Neuvolapalveluja voidaan toteuttaa joustavasti myös kouluterveydenhuollon tai muiden sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden yhteiskäyttötiloissa.

Palveluverkkopäätöksen linjaukset neuvolapalveluiden osalta:

- Osa neuvolapalveluista voidaan järjestää erillisinä palvelupäivinä esimerkiksi kouluterveydenhuollon tai muiden alueellisten sote-palveluiden tiloissa.
- Neuvolaverkko kytkeytyy aiempaa tiiviimmin muihin lapsiperhepalveluihin (kuten kouluterveydenhuoltoon, perheneuvolaan ja perhekeskuksiin), mikä vahvistaa monialaista yhteistyötä ja mahdollistaa yhteiset tilaratkaisut sekä paikallisen toimeliaisuuden lisääntymisen.
- Neuvolapalveluja toteutetaan tarvittaessa monialaisesti ja kehitetään yhteisiä toimintamalleja, kuten eri toimijoiden kanssa tehtäviä yhteisiä kotikäyntejä.
- Neuvolapalveluita tarjotaan perhekeskuksissa, sote-keskuksissa ja kouluterveydenhuollon yhteydessä, ja niiden toimintaa kehitetään kokonaisuutena osana perhekeskusverkostoa.

3. Tukiperhe-toiminnan ja perhehoidon kehittäminen (aloitteen kohdat 5 ja 6)

Aloitteen ehdotukset tukiperhe-toiminnan byrokratian keventämisestä sekä kotiin vietävän perhehoidon selvittämisestä ovat linjassa palvelustrategian tavoitteen kanssa kehittää lasten ja perheiden palvelupolkuja ja vahvistaa avohuollon vaihtoehtoja. Strategian perhepalvelujen kokonaisuus tarjoaa rakenteen, jonka puitteissa hallinnollisia prosesseja voidaan arvioida ja kehittää. Kotiin vietävää perhehoidon palvelua koskeva selvitystyö käynnistetään yhteistyössä perhehoitoliiton, perhehoitajien ja yksityisten toimijoiden kanssa.

Tukiperhepalvelun myöntämiskriteerit vuodelle 2026 on päivitetty. Tuki kohdennetaan jatkossa entistä kohdennetummin ja tarkoituksenmukaisemmin tuen tarpeessa oleville perheille. Muutokset lisäävät yhdenvertaisuutta palvelun saannissa. Läheistukiperhesuhteista luovutaan.

4. Monikkoperheiden ja erityislasten huomioiminen (aloitteen kohta 7)

Strategiassa nostetaan esiin, että palveluja kehitetään eri ikä- ja asiakasryhmien tarpeisiin. Tämä luo perustan myös erityisryhmien, kuten monikkoperheiden ja erityistä tukea tarvitsevien lasten yhdenvertaisemmalle huomioimiselle palveluissa. Lasten ja nuorten tuen tarpeisiin vastataan vahvistamalla osaamista terapiatakuulain mukaisesti sekä päivitettyillä hoito- ja palvelupoluilla. ADHD- ja autismi-digipolut nuorelle 13-22 vuotiaalle ja vanhemmalle ovat julkaistu vuoden 2025 lopulla, niissä toteutuu psykoedukaatio ja ne ovat tiivis osa hoitoprosessia jatkossa.

Keski-Suomen hyvinvointialue tukee jakamallaan järjestöjen toiminta-avustuksilla lukuisia lasten, nuorten ja perheiden arkea tukevien järjestöjen toimintaa.

5. Perheystävällinen työpaikka ja henkilöstön osaaminen (aloitteen kohta 9)

Aloite hyvinvointialueen kehittämisestä perheystävälliseksi työpaikaksi liittyy läheisesti sekä strategian henkilöstön hyvinvointia koskeviin linjauksiin että hyvinvointialueen henkilöstöohjelman tavoitteisiin. Henkilöstöohjelmassa linjataan mm:

- *Työn ja muun elämän yhteensovittamisen parantaminen sekä työvuorosuunnittelun joustavuuden lisääminen.* Tavoitteena on muun muassa parempi ennakoitavuus, säännöllinen työrytmi, riittävä palautuminen työvuorojen välillä sekä työaikajoustojen mahdollistaminen laajemmassa mittakaavassa kuin lainsäädännön ja sopimusten minimivaatimukset edellyttävät.
- *Työhyvinvoinnin edistäminen työn muotoilun keinoin,* esimerkiksi lisäämällä mahdollisuuksia osa-aikatyöhön ja etätyöhön sekä muokkaamalla työn sisältöä henkilöstön tarpeita vastaavaksi.

6. Konkreettiset ja seurattavat tavoitteet hyvinvointisuunnitelmaan (aloitteen kohta 10)

Palvelustrategia tukee osaltaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen kokonaisuutta. Palvelustrategian rinnalle valmistellaan alueellista hyvinvointisuunnitelmaa laajasti eri toimijoiden kesken ja tavoitteet ovat nostettu suunnitelmaan laajaan hyvinvointikertomukseen (tietopohja) perustuen. Tavoitteina ovat lasten, nuorten ja perheiden osalta mm. lapsiperheiden varhaisen arjen tuen vahvistaminen, nuorten elämäntapojen ja osallisuuden vahvistaminen, syrjäytymisen vähentäminen, lasten ja nuorten ylipainon väheneminen sekä perheiden elämäntapojen vahvistaminen. Näitä tavoitteita edistetään yhdyspintayhteistyöllä kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa ja toimenpiteet niihin määritellään lakisääteisissä, vuosittaisissa hyvinvointialueen ja kuntien sekä järjestöjen, seurakuntien ja palveluntuottajien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvotteluissa 2026.

Lakisääteisistä suunnitelmista päivitetään vuonna 2026 erillisinä suunnitelmia alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma sekä alueellinen neuvolasuunnitelma. Alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan liitetään kiinteäksi osaksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä suunnitelma ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi.

7. Palvelupolkujen ja hoidon jatkuvuuden vahvistaminen (aloitteen kohdat 11-13)

Aloitteessa nostetaan esiin tarve tiivistää lastensuojelun, lasten- ja nuorisopsykiatrian sekä aikuisten päihdepalveluiden yhteistyötä sekä varmistaa, että aikuisten palveluissa huomioidaan heidän huollettavanaan

olevien lasten tuentarpeet. Nämä ehdotukset vastaavat hyvinvointialueen palvelustrategian tavoitetta vahvistaa palvelupolkujen jatkuvuutta, sujuvuutta ja oikea-aikaisuutta erityisesti paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden osalta.

Palvelustrategian linjausten mukaisesti:

- Monialaisia palvelupolkuja kehitetään yli palvelualue- ja tehtävärajojen, jotta erityistä tukea tarvitsevien lasten ja heidän perheidensä palvelut muodostavat selkeän kokonaisuuden.
- Varhaisen tuen periaate korostuu: lapsen hyvinvoinnin kannalta keskeiset riskitekijät pyritään tunnistamaan ajoissa sekä lapsen omissa palveluissa että aikuisten palveluissa.
- Suoran asiakastyön lisääminen kaikissa lasten, nuorten ja aikuisten sosiaalipalveluissa.

Palvelustrategian kehittämiskohteissa on tunnistettu useita palvelupolkuja, joilla yhteentoimivuuden parantamisesta on merkittävä hyöty asiakkaiden ja potilaiden näkökulmasta. Tähän kokonaisuuteen kytkeytyvät muun muassa mielenterveys- ja päihdepalveluiden sekä lastensuojelun rajapinnoissa tehtävä kehittämistyö, joka tarjoaa perustan aloitteen kohdissa 11, 12 ja 13 esitetyille tavoitteille. Alaikäisten vaativan päihdehuollon järjestämisen velvoite etenee osana päihdepalveluiden kehittämiskokonaisuutta. Lisäksi kehittämiskohteena on sosiaalityön prosessien asiakaslähtöinen sujuvoittaminen perhesosiaalityön ja lastensuojelun avohuollon palvelutehtävissä. Tämä yhdenmätisyys sosiaalityön toimintamallin valmistelu on aloitettu.

6. Lisääntymisterveyden ja perheiden hyvinvoinnin tukeminen (aloitteen kohdat 14-15)

Aloitteen kohdat 14 ja 15 koskevat perheiden toiveiden huomioimista lasten hankintaan liittyvissä palveluissa sekä keskenmenojen ja gynekologisten sairauksien hoitopolkujen vahvistamista.

Hedelmöityshoitoihin pääsyssä noudatetaan Keski-Suomessa valtakunnallisia kriteereitä. Tupakoinnin lopettamiseen ja painonhallintaan tarjotaan elämäntapaohjausta ja seuranta ennen hoitojen aloittamista ja ikäraja julkisella puolella on 40 vuotta. Hoidot ovat mahdollisia myös itsellisille naisille. Hedelmöityshoitoihin tullaan perusterveydenhuollosta lähetteellä. Hoidot tehdään yhteistyössä Ovumia Fertinovan tai Pohjois-Savon/ Pirkanmaan hyvinvointialueiden kanssa.

Hyvinvointialueella on voimassa oleva keskenmenon hoitoketju, joka päivitetään vuonna 2026. Sairaala Novassa toimii endometrioosin hoitoon erikoistunut poliklinikka, jossa työskentelee lääkäri- hoitaja työpari.

Osa gynekologisten sairauksien hoidosta ja tutkimuksista käynnistyy tai toteutuu perusterveydenhuollossa. Yhteistyö naistentautien hoidossa on erittäin tiivistä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kesken. NASY-akatemia vastaa säännöllisestä koulutuksesta.

Hyvinvointialueen Sampo-ohjepankista löytyvät kirjalliset hoito-ohjeet mm. alkuraskauden keskenmenon hoitoon, toistuviin keskenmenoihin, hedelmättömyyshoitoihin sekä endometrioosipotilaan tutkimiseen.

Akuuttia tarvetta uusille hoitoketjuille ei ole todettu.

7. Päivystys- ja kiirevastaanottopalveluiden lapsiystävällisyys (aloitteen kohta 16)

Aloite esittää Sairaala Novan ympärivuorokautisen päivystyksen sekä Äänekosken ja Jämsän kiirevastaanottojen lapsiystävällisyyden vahvistamista.

Aluevaltuuston kokouksessa 12.11.2024 (297 §) jätettiin valtuustoaloite selvitystyön käynnistämisestä sairaala Novan päivystyksen lapsiystävällisyyden käynnistämiseksi. Aluevaltuusto käsitteli vastauksen valtuustoaloitteeseen kokouksessa 4.11.2025 (87 §). Vastauksessa todettiin, että Lasten oikeudet sairaalassa -asiakirjan tarkastuslistan mukaiset toimenpiteet toteutuvat sairaala Novan päivystyksessä. Hyvinvointialueelle ollaan laatimassa toiminnallista yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa, johon sisällytetään myös lasten oikeuksien toteutuminen sosiaali- ja terveystaloudissa. 4.11.2025 vastauksessa todettiin, että sairaala Novan päivystyksessä ei ole tarpeen käynnistää erillistä selvitystyötä.

Äänekosken ja Jämsän kiirevastaanottojen osalta lapsiystävällisyys tulee tarkasteluun ja tarvittaessa vahvistettua laadittavan toiminnallisen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman työn edetessä.

Yhteenveto valtuustoaloitteeseen

Edellä on kuvattu käynnissä olevia toimenpiteitä lapsi- ja perheystävällisyyden vahvistamiseksi. Kokonaisuus arvioiden ja palvelustrategian kokonaisuus sekä lakisääteiset suunnitelmat huomioiden voidaan todeta, ettei ole tarpeellista käynnistää uutta erillistä ohjelmaa.

Talous

Valtuustoaloitteen vastausten vaativat toimenpiteet toteutetaan talouden reunaehdot huomioiden: talousarvion 2026 osalta ja taloussuunnittelu 2026-2030 huomioiden.

Toimivalta

Hallintosääntö § 18

Esittelijä Vastuualuejohtaja, strateginen johtaminen ja järjestäminen Pihl Anu

Päätösehdotus

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta esittää aluehallitukselle edellä esitetyn vastauksen valtuustoaloitteeseen sekä sen viemistä edelleen aluevaltuuston käsiteltäväksi.

Tämä pykälä tarkastetaan kokouksessa.

Asian kokouskäsittely:

Keskustelun edetessä Petri Räihä teki seuraavan lisäysehdotuksen aloitevastaukseen: "Turvallisten aikuissuhteiden merkityksen vahvistaminen lasten ja nuorten palveluissa". Esitys raukesi kannattamattomana.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tämä pykälä tarkastettiin kokouksessa.

Aluehallitus 27.01.2026 § 18

Esittelijä vs. Hyvinvointialuejohtaja Kallimo Kati

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää

- 1) merkitä valtuustoaloitteeseen laaditun vastauksen tiedokseen,
- 2) lähettää sen edelleen tiedoksi aluevaltuustolle sekä
- 3) esittää aluevaltuustolle, että se toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Aluevaltuusto 17.02.2026
588/00.05.01/2025

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää hyväksyä valtuustoaloitteeseen laaditun vastauksen sekä toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös